

95340 - İslam'da Fakirlik, Kötü Etkileri ve Ortadan Kaldırılmasının Yolları

Soru

İslam, Fakirlikle Nasıl Mücadele Etmiştir?

Detaylı cevap

Allah’a hamd olsun.

Birincisi:

Yoksulluk; yüce Allah’ın belirli bir kişinin, ailenin veya toplumun başına gelmesini takdir ettiği musibetlerden biridir. Yoksulluğun inanç ve davranış üzerinde kötü etkileri vardır. Pek çok Hristiyan misyoneri, halkları kendi saflarına çekmek için halkın yoksulluğundan ve kaynak eksikliğinden yararlanıp onları kendi dinlerine davet eder. Aynı şekilde fakirlik yüzünden pek çok kötü ahlâk da yayılır; nitekim yoksullar yoksulluğunu gidermek ve ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla hırsızlık, adam öldürme, zina, haram şeyleri satmak gibi kötü davranışlar sergilemektedir. Şüphesiz bunların birey ve toplum üzerinde olumsuz etkileri olduğuna şüphe yoktur. Yüce Allah; müşriklerden bazılarının ya yaşadıkları fakirlikten ya da fakirliğin başlarına gelmesinden korktukları için göz bebekleri olan çocuklarını öldürdüklerini haber vermiştir.

“Fakirlik endişesiyle çocuklarınızı öldürmeyin. Sizi de onları da biz rızıklandırırız.”

(Enam 151)

Diğerleri hakkında ise şöyle demiştir:

“Yoksulluk korkusuyla çocuklarınızı öldürmeyin. Onları da, sizi de biz rızıklandırırız. Onları öldürmek gerçekten büyük bir günahtır.” (İsra 31)

Sahih hadislerde rivayet edildiği üzere İsrailoğullarından olan bir kadın fakirleşip çok zor durumda

kalması nedeniyle amcaoğlundan yardım istemiş, o da ilişki karşılığında yardım edeceğini söylemiş fakat kadın ona Allah korkusunu hatırlatmış, o da karşılıksız yardım etmiştir.

Herkes tarafından bilindiği gibi fakirlik, fesat ve suç işlemeye neden olmaktadır. Birçok toplum bu konudan dolayı sıkıntı çekmekte ve çözüm aramaktadır. Fakat İslam dini dışında bir çözümü yoktur. Çünkü kıyamete kadar tüm inşalar için geçerli tek din İslam'dır.

İkincisi:

Pak şariatımızın yoksulluk sorunu çözümü ve onunla mücadele etmenin bazı araçları şu şekildedir:

1-İnanlara Doğru İnancı Öğretip Rızık Veren Allah Olduğunu Açıklamak

Nitekim bütün varlıklara rızık veren yüce Allah'tır. Allah'ın takdir ettiği tüm musibetlerin bilmediğimiz nice büyük hikmetleri bulunmaktadır. Yoksulluk çeken Müslüman, bu musibete karşı sabretmeli ve fakirlikten kurtulmak için elinden gelen çabayı göstermelidir.

Yüce Allah şöyle dedi: “Şüphesiz Allah rızık verendir, güçlüdür, çok kuvvetlidir.” (Zariyat 58)

“Yeryüzünde hiçbir canlı yoktur ki, rızıkı Allah’a ait olmasın. Her birinin (dünyada) duracakları yeri de, (öldükten sonra) emaneten konulacakları yeri de O bilir. Bunların hepsi açık bir kitapta (Levh-i Mahfuz’da yazılı)dır.” (Hud 6)

“Peki, Allah rızıkını keserse, kimdir size rızık verecek olan? Hayır, onlar azgınlık ve nefretle direnip durdular.” (Mülk 21)

“Andolsun, biz insanoğlunu şerefli kıldık. Onları karada ve denizde taşıdık. Kendilerini en güzel ve temiz şeylerden rızıklandırdık ve onları yarattıklarımızın birçoğundan üstün kıldık.” (İsra 70)

Bu yöndeki inançlar; insanın başına gelen fakirliğe karşı sabırlı olmasını, rızık talebinde sadece Allah’a sığınmasını ve Allah'ın takdirine rıza göstermesini sağlar.

Suhayb el Rumi r.a’dan rivayet edildiğine göre Resulullah Sallallahu Aleyhi Vesellem şöyle demiştir:

“Müminin hayranlık verici bir hali vardır ki, onun her işi hayırdır. Bu özellik, müminden başka hiç kimsede bulunmaz. Eğer bir genişliğe (nimete) kavuşursa şükreder ve bu onun için bir hayır olur. Eğer bir darlığa (musibete) uğrarsa sabreder ve bu da onun için bir hayır olur.” (Muslim 2999)

Bu inancın Müslümanlara etkisini, başka milletlerin gerçek yaşamlarına bakarak anlayabiliriz.

Örneğin Japonya’da 2003 yılında 33 bin kişi intihar etmiştir. Bunun en önemli sebeplerinden biri: İşsizlik

BBC'nin internet sitesinde yer alan 1 Eylül 2004 tarihli raporda şöyle geçmektedir:

Resmi istatistikler, Japonya'da geçen yıl otuz üç bin kişinin intihar ettiğini gösteriyor ve Japon yetkililer şöyle açıklamada bulunuyorlar: Yüksek intihar oranlarının nedenleri arasında, Japonya'nın yaşadığı ve son elli yılın en kötü ekonomik durgunluğudur. İşsizlik oranları eşi benzeri görülmemiş seviyelere yükselmiş ve özellikle orta yaşlı erkekler arasında depresyon vakalarının sayısı artmıştır.

Yüce Allah şöyle dedi: “Şüphesiz Rabbin, dilediğine rızkı bol bol verir ve (dilediğine) kısar. Çünkü O, gerçekten kullarından haberdardır ve onları görmektedir.” (İsra 30)

İbn Kesir Rahimehullah şöyle dedi:

“Şüphesiz Rabbin, dilediğine rızkı bol bol verir ve (dilediğine) kısar.” Ayetin anlamı: Yüce Allah sadece kendisi bildiği bir hikmet amacıyla rızık verir, rızkı keser, nimetleri serer, yarattıklarında dilediği gibi tasarruf eder, dilediğini zengin kılar, dilediğini fakir kılar. “Çünkü O, gerçekten kullarından haberdardır ve onları görmektedir.” Yani kimin zenginliği hak ettiğini, kimin fakirliği hak ettiğini o görüyordur ve haberdardır.

Şüphesiz bazen zenginlik birtakım insanlar için istidrac olduğu gibi fakirlik bazı kişiler için de ceza olabilir. Allah bizi her iki durumdan da korusun. (İbn Kesir 5/71)

2- Yüce Allah’a Fakirlikten Sığınmak

Rasulullah Sallallahu Aleyhi Vesellem’in yaptığı ve ümmetine öğrettiği bir uygulama da fakirlikten

Allah’a sığınmaktır. Nitekim fakirliğin kişiye, aileye ve topluma olumsuz etkileri mevcuttur.

Muslim b. Ebi Bekrete şöyle dedi: Babam her namazın sonunda şöyle dua ederdi: “Allah’ım! Küfürden, fakirlikten ve kabir azabından sana sığınırım.” Bunları ben de tekrarlardım. Bir gün babam: “Sen bunları kimden öğrendin?” diye sorduğunda: “Senden öğrendim, babacığım.” dedim. O da şöyle dedi: Rasulullah Sallallahu Aleyhi Vesellem bunları her namazın sonunda söylerdi. (Nesai 1347 Elbani)

Aişe r.a’dan rivayetle Rasulullah Sallallahu Aleyhi Vesellem şöyle dua ederdi: “Allah’ım! Tembellikten, ihtiyarlıktan, gûnahtan sana sığınırım. Kabir fitnesinden ve kabir azabından, cehennem fitnesinden ve cehennem azabından sana sığınırım. Zenginliğin ve fakirliğin fitnesinden sana sığınırım.” (Buhari 6007, Muslim 589)

3- Çalışmaya, Kazanmaya ve Geçimini Sağlamak İçin Çaba Göstermeye Teşvik

Yüce Allah şöyle dedi: “O, yeryüzünü sizin ayaklarınızın altına serendir. Haydi onun üzerinde yürüyün ve Allah’ın rızkından yiyin. Dönüş ancak O’nadır.” (Mülk 15)

“Namaz kılınınca artık yeryüzüne dağılın ve Allah’ın lütfundan nasibinizi arayın. Allah’ı çok zikredin ki kurtuluşa eresiniz.” (Cuma 10)

Mikdam r.a’dan rivayetle Rasulullah Sallallahu Aleyhi Vesellem şöyle dedi: “İnsan, el emeği ile kazandığı yiyecekten daha hayırlı bir yemek yememiştir. Allah'ın Nebisi Dâvûd a.s, kendi elinin emeğinden yerdi.” (Buhari 1966)

Zübeyir b. Avvam r.a’dan rivayetle Rasulullah Sallallahu Aleyhi Vesellem şöyle dedi: “Kişinin iplerini alıp dağa gitmesi, oradan sırtında bir deste odun getirip satması, onun için, (istediğini) verseler de vermeseler de insanlara gidip dilenmesinden daha hayırlıdır.” (Buhari 1402)

4-Zenginlerin Mallarında Zekâtın Vacipliği

Yüce Allah, zenginlerin mallarında fakirler için bir nasip belirlemiştir. Bu varlık fakire temlik edilir,

zenginleşmesi ve fakirlikten kurtulması amacıyla verilir. Yüce Allah şöyle dedi: “Sadakalar (zekâtlar), Allah’tan bir farz olarak ancak fakirler, düşkünler, zekât toplayan memurlar, kalpleri İslâm’a ısındırılacak olanlarla (özgürlüğüne kavuşturulacak) köleler, borçlular, Allah yolunda cihad edenler ve yolda kalmış yolcular içindir. Allah, hakkıyla bilendir, hüküm ve hikmet sahibidir.” (Tevbe 60)

“Onlar, mallarında; isteyenler ve (isteyemeyip) mahrum kalanlar için belli bir hak bulunan kimselerdir.” (Me’aric 24-25)

5-Sadaka Vermeye, Vakıf Kurmaya, Yetim ve Dulların Bakımını Üstlenmeye Teşvik

Yüce Allah şöyle dedi: “O hâlde, gücünüz yettiği kadar Allah’a karşı gelmekten sakının. Dinleyin, itaat edin, kendi iyiliğiniz için harcayın. Kim nefsinin cimriliğinden korunursa, işte onlar kurtuluşa erenlerin ta kendileridir.” (Teğabun 16)

“De ki: “Şüphesiz, Rabbim rızkı kullarından dilediğine bol bol verir ve (dilediğine) kısar. Allah yolunda her ne harcarsanız, Allah onun yerine başkasını verir. O, rızık verenlerin en hayırlısıdır.” (Sebe 39)

“...Kendiniz için önceden ne iyilik gönderirseniz, onu Allah katında daha üstün bir iyilik ve daha büyük mükâfat olarak bulursunuz. Allah’tan bağışlama dileyin. Şüphesiz Allah çok bağışlayandır, çok merhamet edendir.” (Müzemmil 20)

Adiyy b. Hatem şöyle dedi: Ben, Nebi Sallallahu Aleyhi Vesellem’in şöyle dediğini işittim: “Sizden her kim cehennemden velev yarım hurma tanesiyle korunabilecekse hemen bunu yapsın.” (Buhari 1347, Muslim 1016)

Sehl b. Sad r.a’dan rivayetle Rasulullah Sallallahu Aleyhi Vesellem şöyle dedi:

"Ben ve yetime kol kanat geren kimse cennette böyle (yan yana) olacağız." Ve aralarını hafifçe açarak işaret parmağıyla orta parmağını gösterdi.” (Buhari 4998, Muslim 2983)

Ebû Hureyre r.a'dan rivayet edildiğine göre, Rasulullah Sallallahu Aleyhi Vesellem şöyle

buyurmuştur: “Dul kadın ve yoksul yetim kimselerle ilgilenmek için gayret edip koşturan kişi; Allah yolunda cihad eden kimse gibi veya gündüzü oruçla, geceyi namazla geçiren kimse gibidir.”
(Buhari 5038, Muslim 2982)

6-Faizin, Kumarın ve Alışverişlerde Aldatmanın Haram Kılınması

Yüce Allah şöyle dedi: “Ey iman edenler! Allah’a karşı gelmekten sakının ve eğer gerçekten iman etmiş kimselerseniz, faizden geriye kalanı bırakın. Eğer böyle yapmazsanız, Allah ve Resûlüyle savaşa girdiğinizi bilin. Eğer tövbe edecek olursanız, anaparalarınız sizindir. Böylece siz ne başkalarına haksızlık etmiş olursunuz, ne de başkaları size haksızlık etmiş olur.” (Bakara 278-279)

“Ey iman edenler! (Aklı örten) içki (ve benzeri şeyler), kumar, dikili taşlar ve fal okları ancak, şeytan işi birer pisliktir. Onlardan kaçının ki kurtuluşa eresiniz.” (Maide 90)

Ebu Hureyre r.a’dan rivayet edildiğine göre Rasulullah Sallallahu Aleyhi Vesellem bir gün pazarda dolaşırken bir buğday yığını dikkatini çekti. Hububatı satan adamın yanına gelerek buğday yığınının elini daldırdı. Ancak buğdayın altı görüldüğü gibi çıkmamış, Efendimizin parmakları ıslanmıştı. Satıcıya ıslaklığın sebebini sorduğunda, yağmurdan kaynaklandığı cevabını aldı. Bunun üzerine Allah Resulü: “Öyleyse insanların görmeleri için ıslak olan kısmı üste koyman gerekmez miydi? Aldatan, bizden değildir!” (Muslim 102)

Nitekim bu olumsuz davranışların varlığı ve insanlar arasında yayılması, insanların paralarının haksız yere alınmasına yol açmakta ve bu yüzden insanlar tüm paralarını kaybedebilmektedir. Dolayısıyla tüm şer’i deliller aldatmanın haram olduğunu savunmaktadır.

7- Muhtaçlara Yardım Etmeye ve Zayıfların Yanında Durmaya Teşvik

Numan b. Beşir r.a’dan rivayetle Rasulullah Sallallahu Aleyhi Vesellem şöyle dedi: “Müminler; birbirlerini sevmeye, birbirlerine merhamet ve şefkat göstermeye tıpkı bir organı rahatsızlandığında diğer organları da uykusuzluk ve yüksek ateşle bu acıyı paylaşan bir bedene benzer.” (Buhari 5665, Muslim 2586)

İbn Abbas r.a’dan rivayetle Rasulullah Sallallahu Aleyhi Vesellem şöyle dedi:

“Müslüman, komşusu aç iken kendisi tok duran değildir.” (Beyhaki 9251, Elbani Hasen demiştir.)

Yahya b. Said’den rivayet edildiğine göre Ömer b. Hattab, Cabir b. Abdullah’ın et yüklendiğini görmüş. “Bu nedir?” diye sormuş. Cabir: “Ey müminlerin emiri! Et yemek istedik, bir dirheme et satın aldım.” Ömer: Biriniz komşusu ve amca oğlunun hatırı için karnına bastıramıyor mu? Bu ayete ne diyeceksin: “Dünyadaki hayatınızda güzelliklerinizi bitirdiniz, onların zevkini sürdürdünüz.”

Sonuç:

Bu, yoksulluğa kısa bir bakış olup bazı kötü etkilerine işaret etmektedir. Müslüman; fakirliğin, zenginliğin, vermenin ve vermemenin yüce Allah’ın takdiri olduğunu bilir. Bu yüzden başına bir bela gelince sabreder, iyilik görürse Allah'a şükreder. Fakat kendisinin, ailesinin, ülkesinin veya durumundan dolayı kazanmaktan aciz olan kimsenin fakirliğini ortadan kaldırmak için çalışması ve kazanması gerekir. İslam fakirlerin fakirliğini zekât ve sadakalar aracılığıyla yok eder. Nitekim fakirlerin, zenginlerin verecekleri sadaka ve zekatlarda hakkı vardır.

En iyisini Allah bilir.